

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จ.นราธิวาส

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส ในระหว่างวันที่ ๑๘ สิงหาคม - ๓ ตุลาคม ๒๕๒๔ พระองค์เสด็จฯเยี่ยมราษฎร โดยทั่วไปในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่ และความจำเป็นที่จะยกระดับความเป็นอยู่ภาวะเศรษฐกิจของประชาชน ในพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาสให้ดีขึ้น จึงได้มีพระราชดำริและพระราชกระแสรับสั่งต่อเจ้าหน้าที่และผู้ติดตาม เสด็จฯ ให้พิจารณาปรับปรุงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่พรุ ได้มีพระราชกระแสรับสั่งถึง ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี นายชิต นิลพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส นายเล็ก จินดาสงวน ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน นายวารินทร์ บุขบรรณ เกษตรจังหวัดนราธิวาส นายอำเภอท้องที่ และข้าราชการ อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

พื้นที่จำนวนมากในจังหวัดนราธิวาสเป็นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำขังตลอดปี ดินมีคุณภาพต่ำ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ เกษตรกรส่วนมากไม่มีที่ดินทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกแล้วก็ยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้เนื่องจากดินมีสารประกอบไพไรท์ เมื่อแห้งทำให้เกิดกำมะถัน เป็นสาเหตุให้ดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น โดยให้พนักงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการศึกษาและพิจารณาพื้นที่พรุร่วมกัน แบบผสมผสาน และนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาพื้นที่พรุอื่นในโอกาสต่อไป หลังจากพระองค์ทรงมีพระราชดำริแล้ว ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างจังหวัดและสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพิเศษเพื่อการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) โดยมี ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ เป็นประธาน เพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา โดยใช้ชื่อว่า "ศูนย์ศึกษา การพัฒนาพิกุลทอง" ซึ่งกำหนดแนวทางในการดำเนินงานโครงการโดยยึดหลักพระราชดำริเป็นแนวทางและ กปร. มีมติอนุมัติหลักการในการดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๕ โดยให้ สำนักงานเลขาธิการ กปร. เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนงานและ งบประมาณสนับสนุน

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อศึกษาและพัฒนาดินอินทรีย์ รวมทั้งดินที่มีปัญหาอื่น ๆ ในพื้นที่พรุให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ในทางการเกษตร และด้านอื่น ๆ ตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่พรุที่แบ่งเป็นเขตสงวน เขตอนุรักษ์ และ เขตพัฒนาไว้แล้ว

(๒) วิเคราะห์ ทดลอง วิจัย ทดสอบ เกี่ยวกับการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการเกษตรอุตสาหกรรม ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่พรุ และให้ผลตอบแทนสูงสุด

(ก) เป็นศูนย์กลางบริการข้อมูลด้านการวิเคราะห์ตัวอย่างในห้องปฏิบัติการรวมทั้งเป็นศูนย์กลางการสาธิต เผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรสาขาอื่น ๆ

(ข) เป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพ ทั้งด้านการเกษตรและศิลปหัตถกรรมที่ทำจากวัสดุพื้นเมือง ให้กับราษฎรทั้งในหมู่บ้านบริวาร ศูนย์สาขาและผู้สนใจทั่วไป

(ค) เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎร และพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความจำเป็นพื้นฐานของหมู่บ้านบริวาร และศูนย์สาขา ให้สูงขึ้น

(ง) เพื่อนำผลการศึกษาและพัฒนาไปเป็นแบบอย่างใช้กับโครงการพัฒนาแหล่งอื่น ๆ ต่อไป

พื้นที่เป้าหมายดำเนินงาน

(๑) พื้นที่พิจิตรจังหวัดนครราชสีมา เนื้อที่ ๒๖๑,๘๖๐ ไร่

(๒) หมู่บ้านบริวารของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ๘ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๒๓,๐๖๘ ไร่ ได้แก่ บ้านยาปี หมู่ที่ ๑ ตำบลกะลุวอ บ้านบางมะนาว หมู่ที่ ๑ ตำบลกะลุวอเหนือ บ้านคีรี หมู่ที่ ๒ ตำบลกะลุวอเหนือ บ้านเปล หมู่ที่ ๓ ตำบลกะลุวอเหนือ บ้านเขาตันหยง หมู่ที่ ๔ ตำบลกะลุวอเหนือ บ้านใหม่สะปอม หมู่ที่ ๕ ตำบลกะลุวอเหนือ บ้านพิกุลทอง หมู่ที่ ๖ ตำบลกะลุวอเหนือ และบ้านโคกสยา หมู่ที่ ๘ ตำบลกะลุวอเหนือ

(๓) ศูนย์สาขา ๓ แห่ง ได้แก่ ศูนย์สาขาที่ ๑ เนื้อที่ ๑๕.๘ ไร่ ศูนย์สาขาที่ ๒ เนื้อที่ ๑๓๕ ไร่ และศูนย์สาขาที่ ๓ เนื้อที่ ๑,๕๐๐ ไร่

(๔) พื้นที่ที่ได้มีพระราชดำริให้ดำเนินการ บ้านโตกอิฐ - โคนใน หมู่ที่ ๒ ตำบลพรอน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครราชสีมา

การดำเนินงานในส่วนสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง เกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงสีข้าวพิกุลทอง ภายใต้แผนงานพัฒนาเศรษฐกิจของโครงการและเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ราษฎรด้านสหกรณ์ ภายใต้แผนงานบริหาร ติดตาม ประเมินผล และประชาสัมพันธ์ของโครงการ รายละเอียดของงานในความรับผิดชอบ เป็นดังนี้

งานโรงสีข้าวพิกุลทอง

ความเป็นมา ด้วยบริษัทชตาเคเอเอ็นจีเนียร์ จำกัด ประเทศญี่ปุ่น เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยและช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ยากจน บริษัทฯ จึงยินดีถวายเครื่องสีข้าว โดยได้เข้าพบปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อมอบเครื่องสีข้าวให้แก่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จำนวน ๑ เครื่อง ในวันเปิดโรงสีผู้จัดการบริษัทฯ ได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้น้อมเกล้าฯ ถวายอีก ๒ เครื่อง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า จะสร้างโรงสีข้าวพระราชทานตามศูนย์ศึกษาการพัฒนาต่าง ๆ และได้พระราชทานพระราชดำริกับ นายสิทธิลาภ วสุวัต เลขาธิการคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ให้จัดสร้างโรงสี ณ บริเวณโครงการชลประทานนุโม่ะ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๘ ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ได้ประทานชื่อโรงสีนี้ว่า "โรงสีข้าวพิกุลทอง" เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๒๘ และ คุณสมศักดิ์ เจริญลาภ ได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการจึงได้บริจาคเงิน จำนวน ๑๖๐,๐๐๐.- บาท เพื่อเป็นทุนในการก่อสร้างอาคารโรงสี โดยได้เริ่มทำการก่อสร้างตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๒๙ เริ่มเปิดบริการเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินงานในรูปแบบ "สหกรณ์" เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาระบบธนาคารข้าว และบริการข้าวเปลือกแก่เกษตรกร

สถานที่ตั้งโรงสี อยู่ที่หมู่ ๑ บ้านปุย ตำบลเกาะสะท้อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครราชสีมา กำลังผลิตของเครื่องสีข้าว ๒๔ ตันต่อ ๒๔ ชั่วโมง หน่วยงานผู้รับผิดชอบส่วนภูมิภาค ทำหน้าที่บริหารโรงสี คือ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา ส่วนกลางทำหน้าที่ประสานงาน คือ ฝ่ายส่งเสริมสหกรณ์โครงการพิเศษ และฝ่ายส่งเสริมการตลาดกองสหกรณ์การเกษตร

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานด้านโรงสี

(๑) เพื่อให้เกษตรกรได้มีโอกาสที่จะใช้บริการโรงสีข้าวด้วยความเป็นธรรมไม่ถูกเอาเปรียบ

(๒) เพื่อเป็นศูนย์กลางพัฒนาและบริหารข้าวเปลือกและข้าวสารให้กับธนาคารข้าวต่าง ๆ ตลอดจนสถาบันเกษตรกรที่มีอยู่ในจังหวัดนราธิวาส ได้มีศูนย์กลางการใช้บริการโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

(๓) เพื่อเป็นสถานที่รับฝากข้าวเปลือกและบริการข้าวสาร

(๔) เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้า หาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของขบวนการผลิตข้าวสาร ตั้งแต่การเก็บเกี่ยวผลิตผล สีเป็นข้าวสาร จนถึงการรับข้าวสารไปบริโภคและจัดจำหน่าย การดำเนินงาน แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ เป็นระยะเริ่มโครงการ กำหนดให้กรมชลประทานดำเนินการเรื่องโรงสี ติดตั้งเครื่องสีข้าว ก่อสร้างฉางข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร สํารวจเกษตรกรผู้ทำนากรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการบริหารโรงสีข้าว

ระยะที่ ๒ เป็นระยะที่มีการตั้งสหกรณ์แล้ว คณะกรรมการบริหารโรงสีข้าวพิกุลทอง จะมอบกิจกรรมทั้งหมดให้สหกรณ์รับผิดชอบต่อไป